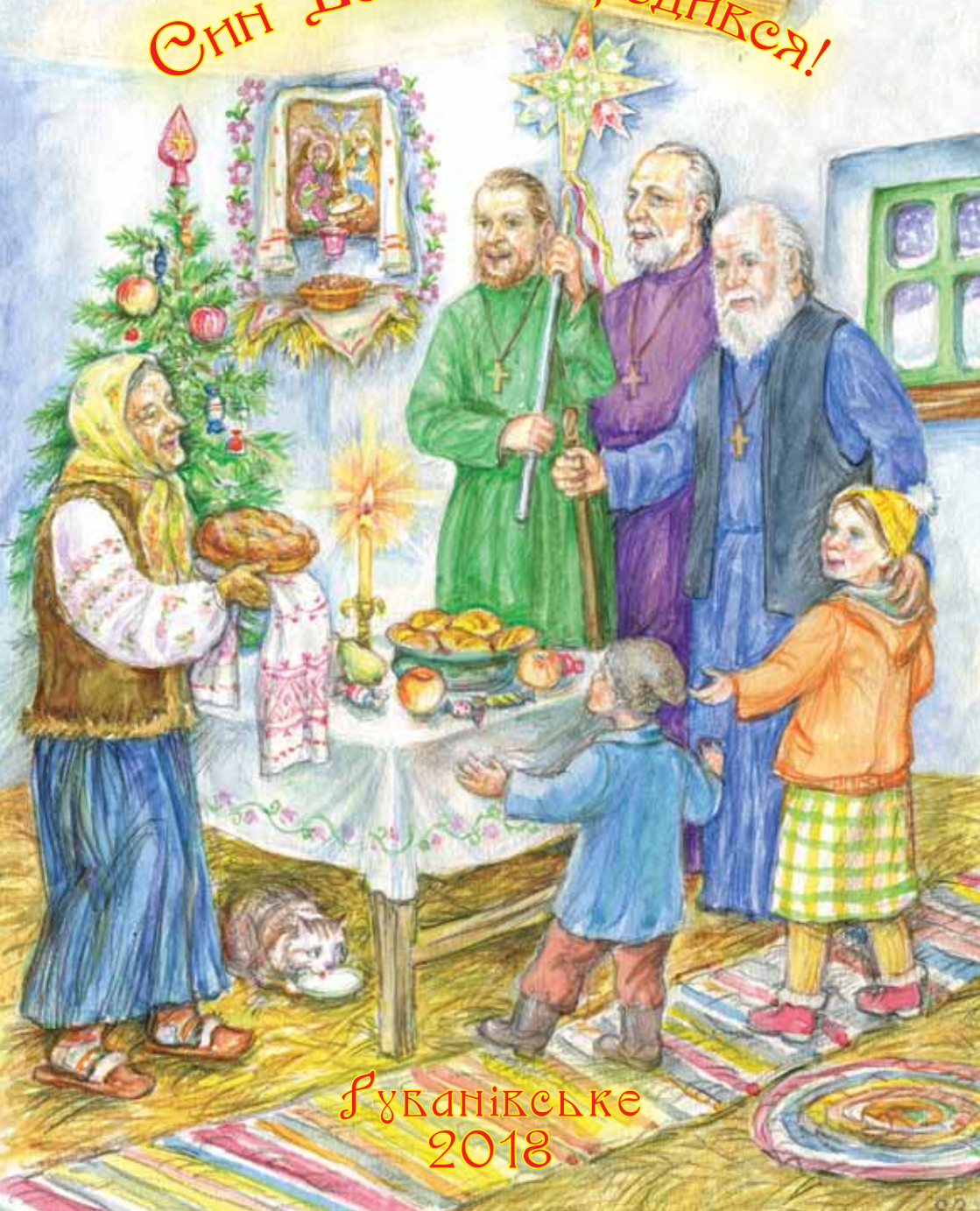

Ой раду́йся, земле,
Син Божий народи́вся!

Ѓубаніве́ське
2018.

Як у Казці!

Казка... Казка Життя. Різдвяна Казка! У дитинстві ми знаємо її точно. Впізнаємо її скрізь - в Природі, в Батьківській колісці, Маминаму Благословінні. Подорослішавши, починаємо соромитись тої Першоніжності, втрачаємо той зв'язок з Вищою Реальністю, без якої життя втрачає смак, колір і сенс, і починаємо навіпамацки гарячково перебирати все, що є під рукою і що впаде в око, щоб повернути той дитячий загадковий стан: "Як у Казці!" Всі ці замітники-сурогати дають лише миттєву оману з гірким "післясмаком".

І тільки під Різдво, коли задзвонять далекі дзвіночки, а скрізь відчуються пахощі Різдвяної Вечері, коли почується перша мелодія "Щедрика", скрип вечірнього снігу на доріжці до храму, наповненому світлом свічок, гірлянд і сяючих очей, в Душі кожного прокидається те наше первісне Дитя і Чарівна Казка Дитинства починається знову!

Це перше наше Різдво в Рубанівській церкві, яке ми святкуємо без Тетяни Іларіонівни, без нашої Іларіонівни, що аж до своїх 90 років була, як дитя, відкрита Богу і Диву Життя.

Ірод тих часів хотів закрити джерела Благодаті, забруднив струмочки Благовістя, а дітей загнав у свою сталевовбивчу матрицю Звіра. Але Господь через своїх провідників проявив Свою Дивну Благодать Доброти, що розтопила в душах лід жахливої зневіри і затеплила ясний вогник української Диво-Казки, що більш реальніша за "суворі будні". Такою провідницею була для всіх нас Тетяна Іларіонівна Назаренко, чиї спогади ми пропонуємо Вам, зберігши діалектні особливості сільської мови.

**Із Небесних висот посміхнуться зірки
І навіки в серцях запанують казки**

*Тут ми подаємо тільки декілька оповідок
Тетяни Іларіонівни НАЗАРЕНКО.*

Повне видання буде до її роковин в 2018 році

священик Володимир Дерев'яно

* * *

Нова радість стала, яка й не бувала,
Над вертепом звізда ясна на весь світ засіяла.

Де Христос родився, з Діви воплотився,
Як чоловік пеленами убого повився.

Пастушки з ягнятком перед тим Дитятком
На колінця припадають, Христа Бога
прославляють.

– Просим Тебе, Царю, Небесний Владарю,
Даруй літа щасливії цього дому господарю.

Цьому господарю, всій його родині,
Даруй літа щасливії нашій Ненці Україні.

Це було

Це було десь у 1956 чи 1958 роках, невдовзі перед тим, як була надовго зачинена наша свята церква Покрови Пресвятої Богородиці...

На Різдвяне свято поспішали люди із усіх навколишніх сіл: Трьомсинівки, Дуднікового, Миролюбівки, Письменної, Дубровки, Вербівського. Вечірня служба починалася в чотири години ранку. По снігових кучугурах люди поспішали до церкви, несли Святу Вечерю Маленькому Ісусу. До цього Свята храм вбирався дуже гарно. Великі старовинні ікони прикрашалися гарними вишитими рушниками, світилися великі свічки, лампади. У храмі тоді не топилося зовсім, але було тепло від Божої благодаті, від добрих людських сердець. У храмі збиралося багато людей. Тут були і старі, і малі, люди середнього віку та молодь. І ось задзвонили святкові церковні дзвони, сповіщаючи всім, що починається служба Різдвяна. Ці дзвони було чути у сусідні села, бо колокольна тоді була набагато вища і дзвонар був дуже умілий старенький дідок. Забула як його звати. А як гарно і урочисто співав церковний хор. Просто не можна словами передати. Регентом хору була Берлим Ольга Антонівна, вихованка Свято-Знаменського жіночого монастиря. Голос у неї був дуже гарний. Та і хор вона зібрала незвичайний. Це були люди із різних сіл: Назаренко Іларіон - це мій батько, із Дуднікова Пантелемон, дід Калістрат із Письменної: Григорій Хандога із Сорок п'ятого, Авраменко Олексій і декілька жінок із Вербівського, Параскева Радченко, Лідія Зимогляд, Марія Руденко, Марія Волошина із Рубанівського та дехто іще, але я уже і не пам'ятаю їх. Як заспівають бувало: "Христос рождається славіте..." - так аж шибки у вікнах задрижать, а душа наповнюється

радістю і любов'ю, що й словами не передать. Це треба тільки чути.

Святкова служба закінчилась непомітно. Священик оголосив невелику перерву. Люди відпочивали. Мою увагу привернула група людей, що слухала якогось дідуса. Я підійшла поближче і почала слухати його розповідь. А дідусь розповів ось про що. Змолоду він любив співати у церковному хорі. Не пропускав жодної служби. В церкві і познайомився зі своєю майбутньою дружиною. Стали вони жити разом дружно і щасливо у селі Дубровка, що поряд з Письменною. Так як і у молодості старалися ходити, або їздити до церкви, бо у їхньому селі церкви не було. Пройшли роки, а вони співали у хорі уже немолоді, раділи, що можуть послужити Богу своїм співочим даром. Та чомусь чоловік, який уже став дідусем, перестав раптом ходити до церкви. Бабуся кожної неділі та у великі свята збирається до служби, а він - ні. Сидить вдома, затаїв обіду на якогось дядька, який його чимось образив, і не може його простити. Приближалось велике і радісне свято - Різдво Христове. Бабуся напекла цілу гору пиріжків з різною начинкою, зварила кутю, узвар і ще багато смачних страв. Поставила святу Вечерю на покуті під образами на духмяне сіно і прикрила вишитим рушником. Коли на небі з'явилася перша зірка, до хати завітали вечірники.

Господарі радушно зустрічали гостей, пригощали і раділи разом з ними. Бабуся зібрала вузлик з вечерею до церкви, але дід, як і раніш, не збирався у церкву, хоч і йому дуже хотілося понести святу Вечерю Маленькому Ісусу, причаститися і розговітися. Вони проспівали разом тропар Різду, кондак і все, що пам'ятали із святкової Літургії і збирались трошки перепочити перед службою. Дід іще не спав, як раптом у дворі

спалахнуло незвичайне сяйво. Здається, що якийсь автомобіль під'їхав у двір до самого порога. Дід припав до шибки, придивляючись, але нічого, крім світла, не побачив. І чудо - те сяйво проникло прямо в хату,

а разом з ним постали серед кімнати два незвичайні гарні величні Мужі, схожі на Ангелів чи Архангелів, яких зображають завжди на іконах. Старі перелякались. Дід упав на коліна і почав молитися, а баба зацікавилася від баченого. Не встиг він отямитися, як до нього ближче підійшов один Ангел і грізно посварившись на нього, запитав: “Ти чому не ходиш до церкви?” А дід тремтячим голосом відповів: “Я посварився”. А Ангел йому знову: “У храм ходять не до когось, а до Самого Бога”. Дістав бумажний свиток, який тримав у руці, розгорнув його і показав: “Дивись, що у тебе тут у “хартії” нічого не написано, пусто”. А потім узяв свиток у другого Ангела і розгорнув. “А у неї, - показав на дружину, - свиток записаний, бо вона ходить до церкви, молиться, причащається”. Дідусь подумав, що це були Ангели-хранителі, які записують усі наші добрі вчинки. А потім Ангел розвернувся в іншу сторону і сказав строго: “Щоб ти сьогодні обов’язково був у церкві”, - і показав у сторону стіни. І що за чудо - замість стіни дід побачив святу Покровську церкву, що у селі Рубанівське, яку тоді усі називали Красною церквою. Різдвяні гості раптом стали невидимі, а з ними зникло і незвичайне сяйво. Двері у хаті були зачинені і ніде нікого не було. Дід і баба довго не могли прийти до тями. Вони швидко зібралися, взяли вечерю, кожен свою, і вийшли з хати. Бабуся попрямувала на електричку, щоб поїхати в Синельникове, а дідусь попрямував до Покровської церкви, як йому повелів Ангел. Він не звертав уваги на снігові замети, рівчаки, поспішав, як на крилах до Новонародженого Ісуса до святої церкви, щоб привітати зі святом, принести Святу Вечерю і поклонитися Спасителю нашому... Отаку розповідь я почула із вуст дідуся із Дубровки, якому святі Ангели явилися в Різдвяну ніч і допомогли повернутися в храм Божий.

Щедре Різдво 1943-го

Ох і важко виживати узимку великій родині без хазяїна. Та ще у голодний 1943-й. За господаря тоді у хаті Назаренків була 16-річна Таня, а за господиню - сестра Катерина. Батько був на фронті, а мама з братиком-немовлям на печі. А ще у сім'ї семеро дівчат-сестер, як-не-як, триматись потрібно.

Німці накоїли сім'ї багато лиха: забрали корову та підпалили стріху хати. Горище зайнялось, мов свічка, а на ньому ж півгосподарства - речі, одяг, зерно. Після пожежі залишилось пригоріле жито, просо та ячмінь. Добре, що мішок пшениці, який берегли до свят, стояв у погребі.

Грудень. На вулиці мете завірюха, землю вкрива сніг, а у хаті піч не топлена. Хоч і не хочеться, а треба дівчатам йти по дрова у Трьомсинівку. Там обабіч дороги росли високі акації, то й ходили сестри їх рубати, коли звечоріє. Дякували Богу, що у них була дорба помічниця - велика дідова сокира, яку йому якийсь циган змайстрував. Їй вже було, мабуть, 100 років, але рубала вона дерево швидко і легко. А коли її останній раз гострили, того ніхто й не пам'ятає. У посадці сторожував один чоловік, який хоча й нечасто, та проганяв дівчат геть. Добре, що їхня чудо-сокира нечутно рубала, от і вдавалось дівчатам притягнути додому не одну дровиняку.

Усі теплі речі згоріли, тому Таня одягала батькову одягу. Підв'яже якось штани, накине дирявий бушлат, узується у бурки і... по дрова. З її вигляду усі в селі реготали, та їй не до них було, бо хазяйнувати поспішала. Притягнуть діти в хату деревину, порубають

і тулять сирі, мокрі дрова до печі, сушать.

Одного разу на рубку пішла Марія і вчасно не вгледіла сторожа. А той вже давно мріяв відібрати гарну сокиру у дітей. Підійшов, сердитий такий, і забрав її у Маші з рук. Що тепер робити? Дістали у сусідів іншу, яка ледве цюкала, але так дзвінко, що на всю околицю було чутно.

Топити піч - це півбідн. А якось ще й прогудувати треба велику сім'ю. От і ходили сестри на жорна молоти пригоріле жито і ячмінь, вистоювали довгі черги. Потім ліпили сякі-такі перепічки і смажили їх на плиті. А з гарбуза та розпарених ягід робили начинку для пиріжків. І пішки ходили продавати пиріжки аж до Письменної.

Наліплять пиріжків та й вирушають у дорогу. Хоча й розпродавали усі пиріжки, але додому повертались сумні, бо з виторгованих грошей на всю сім'ю майже нічого й не залишалось, бо совєцькій владі потрібно було сплачувати неймовірні податки ні за що, ні про що.

Прийдуть зморені трудівниці, ляжуть біля плити на розстелену соломку і мріють про тепле-тепле літєчко. Одна радість - скоро Різдво прийде в хату, отож і зустріти його по-доброму треба.

Залишили дівчата собі борошна на свято, купили кілограм тюльки на 100 рублів, картоплі. А мама Улянія десь дістала маленьку баранячу ніжку. Та таке Різдво справили, що й не передати! На столі - картопля в кожущках, пиріжки з гарбузом, борщ з баранячою ніжкою, компот з ягід. А в хаті тепло, солодко, тихо. Різдвяна радість!..

Нечувана справа!

Бувають в житті зустрічі, які відкривають таємниці давно минулих років, а навіть і століть.

Багато років тому познайомилась Тетяна з бабусею Варварою, доля якої була тісно переплетена з життям дворянського роду Василенків.

Це було так. Йшли 60-ті роки ХХ ст. Душа кликала Бога, а найближчий відкритий (діючий) храм був у Васильківці. Приїхала Таня трьомсинівським автобусом задовго до служби. Несподівано почалася злива. Де сховатися? Дивиться - хатка видніється. Постукала, хтось озвався тихим голосом. Вийшла хвора бабуся років 80-ти.

- Звідки ти? - запитала.

- Так і так, з Григорівки, у церкву до вас.

- А як же Красна Церква?

- Закрили нашу матінку.

Сіла Таня і плаче. "Ось послухай, - каже Варвара, - маю тобі дещо розповісти про Красну Церкву, видно, сама Богородиця привела тебе до мене. Уважно слухай, це важливо для усіх людей.

Моя бабуся служила на кухні у пані Анастасії. Я була ще дівчинкою і сама її пам'ятаю. Добра така панна була. Любила мене і часто дарувала дорогі сукні, так я сама ніби їхньою панночкою була.

Анастасія була князівського багатого роду. Коли вона виходила заміж, весілля гуляли місяць. Бенкети, звані вечори, гості не вибували з маєтку. Молоді любили один одного, були щасливі та багаті.

Та ось пан Григорій сам захотів поїхати з візитом до свого товариша, звали його всі Дворянином, в село

Дворянку. А із станцій тоді були тільки Синельниково та Чаплино: куди дібратися - так тільки підводою чи верхи на конях. А шлях не близький - 10 км. “Запрягай коней”, - мовить молодий пан до кучера. Не дуже хотів запрягати молодих коней, необ’їздені вони були, норовисті. Ну що ж, треба. Поїхали. Швидко пройшла зустріч, друзі наговорились. Час додому, до Насті. Тільки виїхали, як коні чогось злякались. Кучер розгубився, втратив орієнтир. Карета вмить розлетілась, панич упав замертво, у кучера ноги переламані - отака біда трапилась.

Сумну звістку за годину приніс гонець в маєток. Всі голосять, тужать, не знають як втішити молоду вдову. Кожен день приїздили знайомі, хотіли розрадити, заспокоїти Анастасію. Та дарма. Як тінь по хаті ходить.

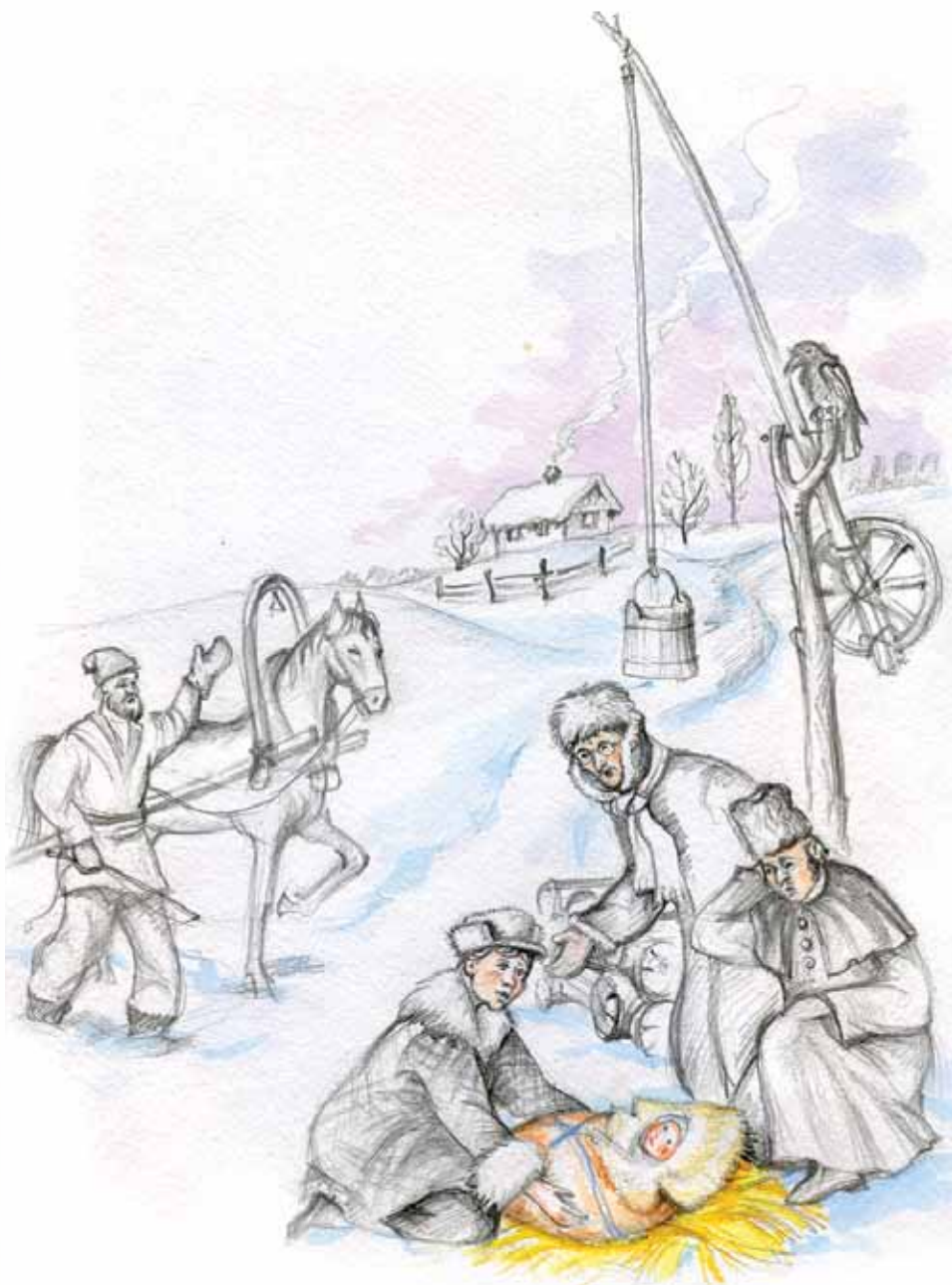
Хоч і в горі, а все ж таки панна гарна: білолиця, статна, вродлива. Троє паничів з Катеринослава найчастіше приїздять. Усім їм трьом вона до вподоби. Кожен таємно мріяв взяти її за жону.

Непомітно й зима настала. Кличе Настя мою бабусю і довіряє їй таємницю: “Вагітна я, скоро маю народити. Тільки як все це приховати?”

Народила синочка, замотала в дорогі пелени, дала золота об’їзнику та попрохала вивезти дитя до колодязя. А серце щемить, в голові одне: “Повернути синочка!” Зразу ж посилає другого слугу: “Привези дитинку - там-то й там лежить”.

В цей час троє паничів вкотре з візитом їхали до Анастасії. Чують, ніби плаче дитинка, глянули: лежить, ворухиться, та у вбранні не простому. Кожен про своє подумав, промовчали, вирішили забрати

та виховувати хлопчика разом. Тут об'їздник: "Не займайте дитя, ці землі нашої барині, їй і вирішувать, що робити з дитиною". - Ну, нехай так і буде, а

нам всім трьом він буде за сина. Повернувся син до своєї матері, від щастя не знала Настя, що й робити: пестить, цілує, тішить дитятко.

В ті часи у Синельниково стояла висока, гарна Церква. Купол з хрестом було видно ой як далеко. Тут і вирішили охрестити панича. Назвали його Іваном-Трьомсином, а хрещеними батьками були всі троє паничів - нечувана справа!

відкинувся: немає у Прокопа ні голови, ні рук, ні горла - половину тіла як ніби хто відтяв. Злякався він дуже, відбіг подалі і, весь тремтячи, ліг спати.

Вранці Прокіп умився з гарбуза водою, помолився і гукає весело до Назара: «Де ти пропав, іди сюди». А той кричить йому здалля:

- Не йди до мене, я тебе боюсь.
- А що таке трапилось?
- Усе розкажу, як було. Ми ціле літо працювали, жили душа в душу, та ось мені нечистий нашептав тебе з світу зжити. Може, я здурів, але у тебе вночі півтіла було. Ось.

- Господи, що молитва робить! А якби я її всю прочитав, то мене зовсім на місці не було б. Підемо в храм і усім розкажемо.

Ось дійшли товариші до рідного Рубанівського і відразу в храм, якраз на кінець служби потрапили, тут їх матері зустріли, радіють синам. А Назар стоїть блідий, мов смерть. Помітили це всі, переживають - може захворів.

І розповіли Прокіп з Назаром все, що з ними трапилось. Люди плакали, а батюшка тричі перехрестив хлопців і сказав: «Оце наука усім. Не залишайте ніколи молитви. І вона вас врятує у найтяжчі години життя».

Спляча Феодосія

Жила Феодосія в Красному хуторі в 12 км. від села Рубанівського. Коли вона була молодою дівчиною, то заснула незвичайним сном на багато днів. Цілий тиждень не могли розбудити її в лікарні, лікарі думали, що Феодосія помере. Але вона скоро прийшла у свідомість і почала жити по-новому, з Богом у душі. Після цього випадку Феодосія приймала у себе людей, які прохали

її молитов і мудрих порад у життєвих труднощах. В народі казали на неї “спляча” і “прозорлива”.

Одного дня Тетяна Назаренко зі своєю знайомою з села вирішили піти до неї. По дорозі Таня каже попутчиці: “Дуже

хочу Біблію почати читати, хоч декілька сторінок.” Сама дівчина ледве йшла, бо ноги так сильно боліли. Багато хто в селі сміявся з неї, говорили, що вона придурюється.

Ось і дійшли потихеньку. Тільки гості на поріг, а Феодосія каже Тані: “Що, ножечки болять? А кажуть, що придурюєшся.” І дає їй прямо в руки велику Біблію: “Бери, читай!” От і здійснилось бажання дівчини. От так Феодосія. На вигляд проста, привітна, середнього зросту. В хаті чисто, прибрано. Не раз ще Тані прийдеться приїздити до неї.

Одного разу Тетяна з сусідкою поїхали до Феодосії. Жінка запитала про свого чоловіка, який давно зник, не було і вісточки від нього. Феодосія так різко їй відповіла: “Твого партійного на Соловки загнали й там закатували.” І замовкла. А Тані сказала про її долю: “Живи одна, як у морі волна, а потім Бог покаже.”

Йшла всю довгу дорогу додому Таня і мовчала, бо думала, що такі дива бувають тільки в казках. Багато людей приїздили за допомогою до Феодосії і по її молитвам швидко отримували її. Щедра, добра душею свята жінка залишила незабутній спогад про себе на цій землі. Похована Феодосія у селі Вигодному. Рідні знають, де її могилка, а хочеться, щоб і другі знайшли дорогу до неї.

Людмила Клименко записує оповіді
Тетяни Іларіонівни Назаренко

З Васильками!

Водохреца!

* * *

Наче з місяця сиплеться пух -
Вітер білі сколихує віти.
І не знаю, що пада до рук -
чи сніжинки, чи місячне світло.

І навколо така тишовінь,
мов любов не зронила ні слова.
Тільки сяйво всміхнеться з-під вій
та й у хмари пірне загадково.

А між нами - така далина,
але місяць, мій друже, між нами.
І я чую: "люблю!" - долина,
і, як птах, воно в темряві тане.

І за ним я лечу і лечу,
цьому лету - кінця ані краю,
І не знаю: я, може, мовчу,
чи я, може, у простір волаю,

Щоб Тобі вдалині-вдалині
вітер білі сколихував віти
і до рук осипав, як мені,
чи сніжинки, чи місячне світло.

Підготували:
священик Володимир Дерев'янка,
священик Павло Тепін,
Ігор Чечель, Григорій Бондаренко,
Володимир Філіпов

Обкладинка і малюнки
Володимира Єрмакова

Дарунок

Священик Василь Пишний
Храм Покрови, с.Рубанівське,
Васильківський р-н, Дніпровська обл.,
т. +380675238992,
т. +380502341503
naviky@ukr.net www.naviky.dp.ua
а/с 1847, м. Дніпро, 49027, Україна

Надруковано в типографії "Літограф"

Дякуємо Всім!
Дай Вам, Боже, все, що гоже!

ЖАКІН